

Ministry of the Environment
of the Czech Republic

ВПРОВАДЖЕННЯ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ З ВІДНОВЛЕННЯ СТЕПОВИХ БІОТОПІВ НА ТЕРИТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «БУЗЬКИЙ ГАРД», ТЕРИТОРІЯ СМАРАГДОВОЇ МЕРЕЖІ UA0000040 BUZKYI GARD NATIONAL NATURE PARK

ЗВІТ

у рамках проєкту «Збереження природної спадщини
для Life в Україні», акронім ConNaturLIFE Ukraine,
(101148569 — LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Україна)

Автори:	Світлана Легка
Назва активності:	Т.3.4 Пілотування заходу з відновлення степових природних оселищ для вдосконалення практики управління територіями Смарагдової мережі / Piloting the case of steppe habitats restoration of enhancing management practices of Emerald Sites WP3. Сучасна європейська модель врядування та управління для охорони природи в Україні / Modern European model of governance and management for nature protection in Ukraine
Назва Робочого пакету:	
Назва результату:	D4.2 Видання про вибрану територію Смарагдової мережі опубліковано/Publication on the selected Emerald site published
Дата:	лютий 2026

Підготовлено в рамках проєкту Збереження Природної Спадщини для LIFE в Україні (LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Ukraine), що співфінансується Європейською Унією та Міністерством довкілля Чеської Республіки.

Співфінансується Європейським Союзом. Висловлені погляди та думки є виключно позицією автора і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або CINEA (Виконавче агентство з питань клімату, інфраструктури та довкілля – орган, що надає гранти в межах програми LIFE). Ані Європейський Союз, ані орган, що надає грант, не можуть нести за них відповідальність.

ЗМІСТ

Вступ	4
Передумови реалізації пілотного проєкту	5
Мета та завдання пілотного проєкту	7
Організаційна підготовка	8
Проведення зустрічей із заінтересованими сторонами.....	9
Обстеження території та вибір ділянок.....	11
Підготовка дозвільної документації.....	13
Виконання окремих робіт на місцевому рівні по відновленню структури цінних степових біотопів	14
Зустрічі із заінтересованими сторонами.....	18
Освітній та просвітницький компонент	22
План заходів із забезпечення стійкості результатів проєкту та оцінки впливу на біорізноманіття національного природного парку «Бузький Гард».....	24

ВСТУП

Степова зона займає близько 40% території України, однак залишилося всього близько 2-3% вихідної площі степів. Близько третини видів рослин і тварин, які охороняються на національному рівні, є представниками степових екосистем. Збереження рідкісних видів степової флори і фауни можливе лише за умови збереження їхніх оселищ. Оселищна концепція збереження біорізноманіття, яка реалізується через положення Директиви Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 року про збереження природних оселищ та дикої фауни і флори (далі - Оселищна Директива) та Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (далі - Бернська Конвенція), передбачає збереження природних оселищ (біотопів) і відповідно усіх видів рослин і тварин, які в них мешкають.

Степові екосистеми історично сформувалися під впливом диких копитних тварин, які забезпечували вилучення надлишкової біомаси. Ця важлива ланка, необхідна для існування степових екосистем, у подальшому зникла через вимирання цих тварин на території Європи. У минулому цю функцію частково компенсувало масове утримання та випасання свійських тварин, які виступали значною складовою сільського господарства у XIX-XX ст. Зменшення кількості худоби та перехід на стійлове утримання у XXI столітті вилучили і цей фактор підтримання степових екосистем. Це призвело також до втрати багатьох груп комах, птахів а також норних тварин, пов'язаних із пасовищними екосистемами. Ще більші втрати різноманіття тваринного світу відбулись внаслідок розорювання та подальшої фрагментації степів, а також масштабного використання пестицидів у сільському господарстві. З цих причин сучасні степові екосистеми є неповночленими, оскільки вони позбавлені основних консументів, тому без вилучення надлишкової фітомаси степові ділянки деградують і заростають деревами та чагарниками. Для тривалого існування таких екосистем необхідне постійне вилучення фітомаси, яке забезпечується випасом, сінокосінням та контрольованим випалюванням. Ці заходи мають розглядатися як основні для природоохоронного управління степовими екосистемами. Враховуючи, що майже усі природні степові екосистеми в Україні до цього часу були розорані, існує необхідність їхнього відновлення та дефрагментації, що є обов'язковою умовою збереження багатьох видів рідкісних рослин і тварин. Додаткове пошкодження степових біотопів відбувається внаслідок різноманітних впливів, спричинених воєнними діями. Усі ці фактори зумовлюють необхідність розробки та впровадження дієвих заходів з відновлення степових екосистем в Україні.

ПЕРЕДУМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ

Територія басейну р. Південний Буг у північній частині степової зони характеризується високим рівнем різноманіття рослинності та ендемізму флори завдяки унікальній геологічній історії та мікрокліматичним особливостям території, має важливе природоохоронне, наукове, історико-культурне та рекреаційне значення. Русла річок Південний Буг, Велика Корабельна та Мертвовод тут перетинають відслонення кристалічних порід Українського кристалічного щита – сланців, гранітів, гнейсів. Внаслідок цього, у рівнинних умовах сформувалися каньйоноподібні річкові долини із стрімкими гранітними скелями по берегах, справжніми та петрофітними степами на схилах, численними яружно-балковими системами, що зарослі чагарниками і байрачними лісами, річковими порогами та гранітними островами. Відслонення Українського кристалічного щита в межах території характеризуються віком 2,75 млрд. років, на окремих ділянках - до 3,5 млрд. років (Голтуренко, Манюк, 2009).

Національний природний парк «Бузький Гард» розташований у Миколаївській області, переважно у долині р. Південний Буг. Територія парку також включена до Смарагдової мережі Європи (UA0000040 Buzkyi Gard National Nature Park). Однією з природних цінностей НПП «Бузький Гард» є степові ділянки і петрофітні комплекси - місця зосередження рідкісних видів флори та фауни. Зональні типи рослинності території представлені степами, ксеромезофітними чагарниками та байрачними лісами, а зональні - рослинністю на силікатних петрофітних відслоненнях, луками, заплавами лісами, водною та болотною рослинністю. Загалом флора території включає близько 900 видів судинних рослин (Фіторізноманіття..., 2012).

На території НПП «Бузький Гард» виявлені оселища Резолюції 4 Бернської конвенції: Євро-сибірські угруповання на уламках скель (E1.11); Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи (E1.2); Понтично-сарматські листопадні чагарникові зарості (F3.247); Термофільні та мезофільні листопадні ліси (G1.7, G1.A1, G1.A4); Кислі силікатні континентальні кліфи (H3.1); Степи, що заростають лісом (X180).

Також в межах НПП «Бузький Гард» виявлено 34 види судинних рослин, які занесено до Червоної книги України, 2 види – до Європейського Червоного списку, 2 види – до Світового червоного списку і 2 – до Резолюції 6 Бернської конвенції, 33 види – до Переліку видів рослин, які підлягають охороні на території Миколаївської області.

З нижчих рослин в межах НПП «Бузький Гард» виявлено 6 видів мохоподібних, які занесені до Переліку видів рослин, що підлягають охороні на території Миколаївської області; 16 видів лишайників внесені до Переліку видів рослин, які підлягають охороні на території Миколаївської області, а 3 види занесені до Червоної книги України; 4 види грибів занесені до Червоної книги України, 5 видів включені до Переліку видів рослин, які підлягають охороні на території Миколаївської області.

Раритетний фітоценофонд НПП «Бузький Гард» налічує 27 раритетних асоціацій восьми формацій трав'яної та чагарникової степової рослинності, а також 3 раритетні формації однієї формації лісової рослинності.

Основною загрозою для степових ділянок є активне розростання чагарників, що відбувається в останні десятиріччя внаслідок різкого зниження пасовищного навантаження. Таке вторгнення чагарників у трав'яні угруповання в європейських країнах вважається одним з найбільш потужних факторів їх деградації та потребує запровадження спеціальних заходів. Регульоване випасання, викошування, фізичні або хімічні методи знищення чагарників та дерев задля збереження або відновлення лучної та степової рослинності використовуються в країнах ЄС, переважно на територіях мережі NATURA2000.

Під час натурного обстеження у 2024 році для реалізації пілотного проєкту було відібрано ділянку загальною площею 31,4 га, на якій степова рослинність з рідкісними видами флори зберіглася на площі приблизно 20 га. На ділянці виявлено 15 видів судинних рослин, занесених до Червоної книги України та природні оселища (біотопи), занесені до Резолюції 4 Бернської конвенції, які підлягають збереженню в межах усієї Європи як тип E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи.

За даними семінару-тренінгу в рамках проєкту APENA «Імплементація Оселищної директиви Європейського Союзу: флора» у 2018 році було проведено картування оселищ в долині р. Південний Буг, а також у Дідовій та Цигановій балках. Під час картування зареєстровано 485 видів судинних рослин і 20 типів природних оселищ в межах 22 полігонів загальною площею 131 га. Найбільше видове різноманіття від 90 до 153 видів на полігон, спостерігалось на ділянках степової та петрофітної рослинності загальною площею 32 га. Значно меншими видовим різноманіттям характеризуються полігони з водно-болотними та водними оселищами і штучними лісами. Серед полігонів зі степовою та петрофітною рослинністю найкращими показниками репрезентативності та ступенем збереження природних оселищ вирізняються такі, що розміщені невеликими фрагментами серед штучних насаджень на схилах балкової системи. Зокрема це стосується оселищ системи EUNIS з групи E (Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens, у дужках зазначені відповідні синтаксони рослинності): E1.11 Euro-Siberian rock debris swards (*Sedo-Scleranthetea*), E1.22 R4-Arid subcontinental steppic grassland (*Stipon lessigianae*, *Poo bulbosi-Stipon graniticolae*), E1.23 R4-Meso-xerophile subcontinental meadow-steppes (*Festucion-valesiacae*).

Крім того, на обстеженій ділянці зареєстровано унікальне різноманіття видів роду ковила: *Stipa asperella*, *S. capilata*, *S. dasyphylla*, *S. graniticola*, *S. lessigiana*, *S. pennata*, *S. tirsia*, *S. ucrainica*. Серед інших видів рослин, що занесені до Червоної книги України, виявлено *Adonis vernalis*, *Pulsatilla pratensis*, *Crocus reticulatus*. Разом з цим, за умови повної відсутності пасовищного навантаження та інших регуляційних впливів ділянка поступово заростає чагарниками з домінуванням *Caragana frutex*, *Spirea crenata*, *Crataegus monogina*, *Pyrus communis*, *Rosa canina*. На прилеглих ділянках розташовані щільні зарості *Prunus spinosa*. Факт деградації степової рослинності на зазначеній території підтверджується порівнянням із даними щодо її обстежень на початку 1980-х років. Навіть у порівнянні з обстеженням і картуванням 2018 року відмічено значне розростання чагарникової рослинності.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПІЛОТНОГО ПРОЄКТУ

Головною метою пілотного проєкту було відновлення попереднього природного стану окремої степової ділянки із конкретним типом біотопу.

Серед конкретних завдань активності:

- викошування травостану;
- видалення надмірної маси чагарників;
- проведення зустрічей із заінтересованими сторонами (стейкхолдерами);
- підготовка плану дій щодо збереження та відновлення типу біотопу;
- проведення стратегічних сесій-семінарів щодо планування та розробки ситуаційної моделі та теорії змін;
- здійснення еколого-освітніх заходів із підвищення обізнаності різних груп заінтересованих сторін і широкої громадськості про важливість типу біотопу;
- оприлюднення інформації щодо виконання компонентів проєкту на конференціях, семінарах, круглих столах;
- створення аудогіду, присяченого степовим екостемам.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА

Підготовчий етап включав низку організаційних заходів, зокрема:

- здійснено збір інформації про цільові види та природні оселища на цільових ділянках;
- опрацьовано матеріали Міжнародного біогеографічного семінару «Імплементация Оселищної директиви Європейського Союзу: флора» проєкту APENA, 2018 року в с. Мигія;
- проведено критичний аналіз публікацій щодо цільових ділянок про стан, загрози та рекомендацій щодо їх відновлення;
- проаналізовано матеріали літопису природи НПП «Бузький Гард» щодо стану біорізноманіття цільових ділянок.
- Також опрацьована законодавча та нормативна база для вивчення питання щодо підготовки документації для дотримання вимог чинного законодавства при проведенні запланованих робіт, зокрема:
- Лісовий Кодекс України;
- Закон України «Про природно-заповідний фонд України»;
- Закон України «Про рослинний світ»;
- Закон України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі»;
- Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. Берн, 19 вересня 1979 року;
- Постанова КМУ від 12 травня 2007 р. №724 «Про затвердження Правил поліпшення якісного складу лісів»;
- Постанова КМУ від 23 травня 2007 р. №761 «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів»;
- Постанова КМУ від 10 серпня 1992 р. №459 «Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення»;
- Постанова КМУ від 7 лютого 2023 р. №112 «Про затвердження Порядку здійснення лісовпорядкування»;
- Наказ Міндовкілля від 06.08.2020 №15 «Про внесення змін до Інструкції про застосування порядку установлення лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення»;
- проєкт організації території НПП «Бузький Гард» охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів, затверджен-

ний наказом Мінприроди від 11.12.2013 р. №509 зі змінами. Зазначені заходи щодо відновлення степових ділянок передбачені у Стратегії розвитку НПП та у п'ятирічному плані розвитку;

- проєкт організації та розвитку лісового господарства ДП «Врадіївське лісове господарство», Ірпінь, 2014 р.

ПРОВЕДЕННЯ ЗУСТРІЧЕЙ ІЗ ЗАІНТЕРЕСОВАНИМИ СТОРОНАМИ

Підготовчі роботи також включали організацію та проведення зустрічей із заінтересованими сторонами щодо планування управління цінними степовими ділянками в межах НПП: управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної військової адміністрації, Південне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства, філія «Південний офіс» СДГП «Ліси України», НПП «Бузький Гард», ГО «Українська природоохоронна група», зокрема:

- нарада у м.Миколаїв в управлінні екології та природних ресурсів Миколаївської обласної військової адміністрації 18.07.2024 щодо започаткування пілотного проєкту;
- виїзна нарада 8.08.2024 р. з питання проведення визначення ділянок на території НПП «Бузький Гард». Здійснили виїзди з Південним офісом ДСГП «Ліси України» для визначення ділянок інтересу, провели зустрічі з територіальними підрозділами лісового господарства.

8.08.2024 виїзна нарада на визначеній ділянці з представниками ДСГП «Ліси України» та НПП «Бузький Гард»

- три робочі зустрічі в Південному офісі ДСГП «Ліси України» та територіальними підрозділами лісового господарства щодо оформлення документації для отримання лімітів використання природних ресурсів. Підготовлені відповідні матеріали для направлення до Міндовкілля;
- розглянуті та прийняті рішення щодо оформлення лімітів використання природних ресурсів, організації проведення природоохоронних заходів для виконання пілотного проєкту на засіданнях НТР НПП «Бузький Гард» 10.09.2024 р., 24.12.2024 р., 07.03.2025 р. та 29.05.2025 р.;

НТР 10.09.2024

- наради з ГО «Українська природоохоронна група», в тому числі з натурними виїздами с.Мигія 25.03.2025 та 22.05.2025 р.

25.03.2025

22.05.2025

ОБСТЕЖЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТА ВИБІР ДІЛЯНОК

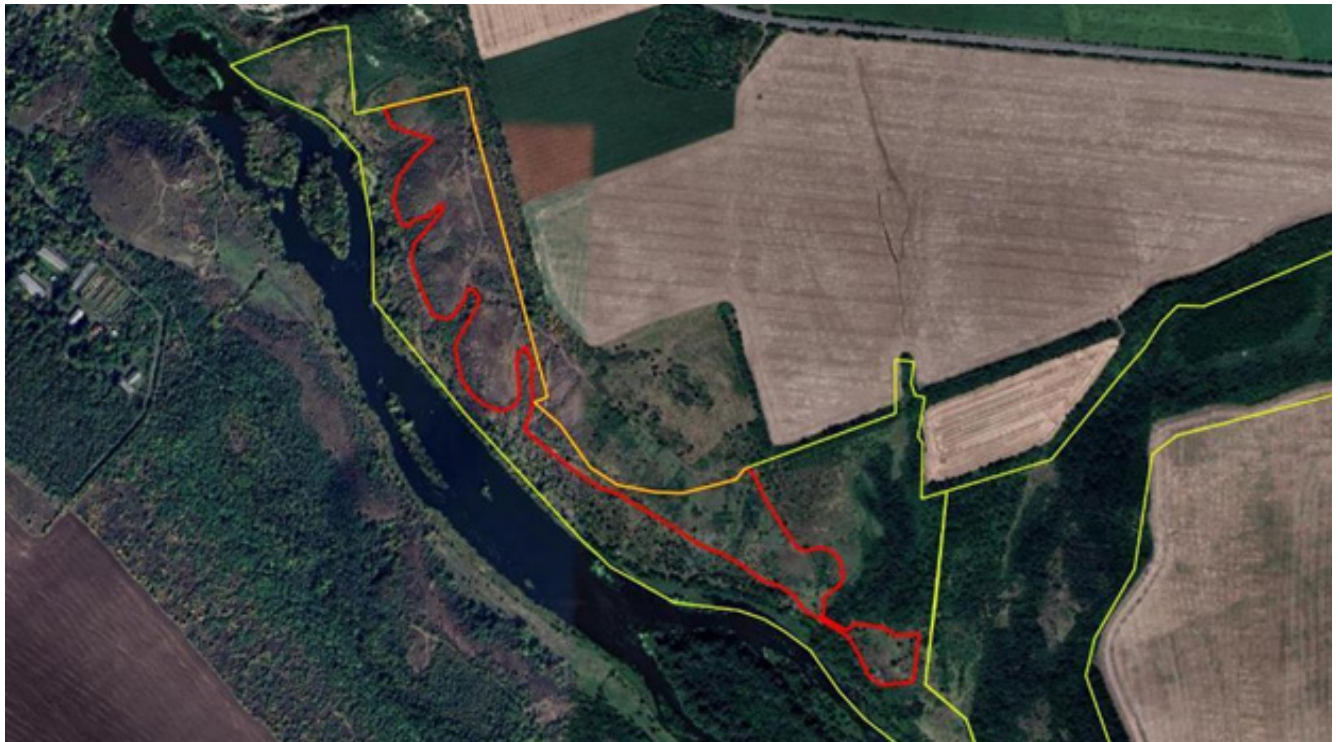
Проведений аналіз території НПП «Бузький Гард» щодо пошуку ділянок, перспективних для виконання пілотного проекту щодо відновлення структури цінних степових біотопів. Обстежені перспективні ділянки у Мигіївському, Богданівському та Трикратському природоохоронних науково-дослідних відділеннях (ПНДВ) НПП «Бузький Гард». Отримані дані щодо наявності природних оселищ (біотопів), перспективних для реалізації заходів щодо їх збереження. Проаналізовано алгоритм дій з оформлення дозвільної документації щодо офіційного виконання робіт на обстежених ділянках. Оцінювалась наявності документації на земельні ділянки, правовий статус, можливості вчасного оформлення дозвільної документації, наявності матеріальних, людських, технічних ресурсів, логістичних можливостей.

10.07.2024

В результаті проведеного аналізу статусу відібраних ділянок визначена єдина цільова ділянка на лівому березі Південного Бугу південніше села Мигія, яка обрана для виконання пілотного проекту, і яка має наступний статус:

1. Земельна ділянка знаходиться в межах Мигіївської сільської територіальної громади Первомайського району Миколаївської області.
2. Земельна ділянка знаходиться в межах території Мигіївського ПНДВ НПП «Бузький Гард» без вилучення у землекористувача в зоні регульованої рекреації.
3. Земельна ділянка знаходиться у державному лісовому фонді кв.40 вид.1 Лісогірського лісництва Філії «Південний офіс» СДГП «Ліси України». Включена до державного лісового фонду під час виконання базового лісовпорядкування 2013 року. До цього належала до земель запасу, які не надані у користування, або у власність Мигіївської сільської ради. Використовувалась як пасовище. Загальна площа кварталу 40 складає 44,6 га, виділу 1 - 34,6 га. Запропонована площа щодо відновлення робіт становить приблизно 15 га.

Підготовлені актуальні версії картографічних матеріалів щодо територій планованої діяльності, а саме:

- картографічні матеріали з проєкту організації НПП «Бузький Гард» 2013 року;
- картографічні матеріали лісовпорядкування ДП «Врадіївське лісове господарство» 2014 року.

12.12.2026

ПІДГОТОВКА ДОЗВІЛЬНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

- підготовлений акт обстеження лісової ділянки від 05.02.2025 р.;
- отримане погодження від 28.04.2025 від вченої ради біосферного заповідника «Асканія-Нова» НААН України щодо наукового обґрунтування виконання природоохоронного заходу в рамках проєкту;
- отриманий ліміт на використання природних ресурсів в межах природно-заповідного фонду від Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України від 26.09.2025 р №14/2025;
- отриманий дозвіл на використання природних ресурсів в межах природно-заповідного фонду від управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної військової адміністрації від 11.11.2025 р. №6 – ландшафтна рубка регулювання співвідношення типів ландшафтів;
- отриманий спеціальний дозвіл на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубний квиток) від 24.11.2026 р. №20251124-000286.

ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ РОБІТ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ ПО ВІДНОВЛЕННЮ СТРУКТУРИ ЦІННИХ СТЕПОВИХ БІОТОПІВ

Виконані окремі роботи на місцевому рівні по відновленню структури цінних степових біотопів, передбачених Планом дій.

Для виконання компонентів проекту залучені механізми, обладнання, інструменти НПП «Бузький Гард» в тому числі, передані Фондом природи України та Tellus Conservation Ltd. в рамках проекту «Park Peremoha»: трактор МТЗ-82, причеп тракторний, косарка роторна, косарка садова-подрібнювач, подрібнювач гілок, граблі механічні, автомобіль «Нива», причеп автомобільний, мотокоса 2 шт., кущоріз, бензопила 3 шт.

Залучені співробітники НПП «Бузький Гард» в кількості до 7 осіб.

10.03.2025 р. виконана оцінка попереднього стану ділянки перед початком робіт.

Стан ділянки перед початком робіт

За I етапом з 19 по 22 березня виконані механізовані роботи, а саме скошування трактором трав'яного покриву із видаленням надлишку мертвої рослинної маси на загальній площі 5 га. Також виконане скошування ручними мотокосами та кущорізом трав'яного покриву та дрібних кущів на площі 1 га. Під час роботи відпрацьовані різні режими косіння та використання косильних агрегатів.

19.03.2025 Початок прокосів

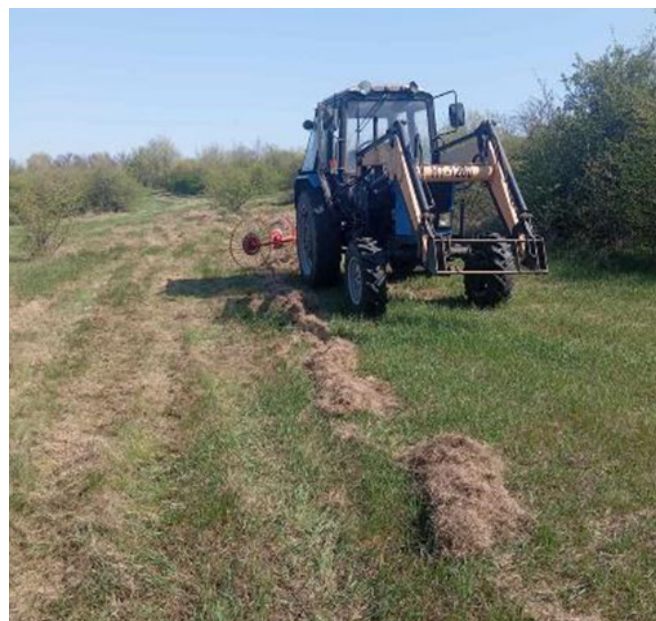
15.04.2025 р. виконана оцінка стану ділянки після першого скошування та перебивки валків механічного скошування.

17.04.2025 р. виконане згрібання рослинного матеріалу тракторними механічними граблями для видалення з ділянки, формування валків.

22.04.2025 р. вивезення надлишкової біомаси зі скошених ділянок.

20.05.2025 р. виконана оцінка стану ділянки після першого скошування.

Впродовж II етапу 15.07.2025 р виконане повторне скошування трактором трав'яного покриття. Виконана оцінка стану ділянки щодо вегетації чагарників.

16.07.2025

Впродовж III етапу, починаючи з 16.10.2025 р. виконаний ряд технологічних робіт щодо видалення чагарників на загальній площі 7 га, відпрацьована технологія, визначені її недоліки та скореговані технологічні процеси, обсяг витратних матеріалів та інструменту. Густота чагарникового покриву та зімкнутість значно зменшилися, що пришвидшило темпи проходження ділянки.

За допомогою трактора на ділянках з незначною крутизною видалення чагарників виконано фронтальним проходом техніки для згинання кущів і після розрізання бензопилами полеглих кущів з наступним подрібненням косаркою-подрібнювачем.

ЗУСТРІЧІ ІЗ ЗАІНТЕРЕСОВАНИМИ СТОРОНАМИ

Важливим компонентом проєкту було проведення стратегічної сесії «Менеджмент степових біотопів: сучасні підходи до збереження та відновлення» (Національний природний парк «Бузький Гард», 18-19 листопада 2025 р.).

Метою цього заходу є обмін досвідом щодо постпроєктного збереження природних степових екосистем, впровадження практичних заходів управління ними, відновлення деградованих ділянок та налагодження співпраці різних заінтересованих сторін.

Відбулось обговорення сучасного стану унікальних степових ділянок НПП «Бузький Гард», що належать до його пріоритетних природоохоронних цінностей. Визначені основні загрози для степових ділянок Парку та першопричини цих загроз. Обговорені потреби в збереженні та відновленні степових ділянок, а також визначені можливості сталого використання таких територій. Вироблене спільне бачення щодо ефективного постпроєктного управління степовими екосистемами НПП «Бузький Гард» та налагодження співпраці різних заінтересованих сторін для підтримки унікального біорізноманінття степів регіону.

Семінари-сесії відбулись 18.11.2025 р. в с. Мигія Первомайського району Миколаївської області за адресою вул. Центральна, 41, сільський клуб, та 19.11.2025 р. у м. Південноукраїнськ Вознесенського району Миколаївської області за адресою бул. Квітковий, 9. Керівництво обох громад любязно надало свої обладнані зали засідань для проведення заходів.

Семінар-сесія у м. Південноукраїнськ, 19.11.2025.

В селі Мигія кількість учасників становила 24 особи, у тому числі співробітники Мигіївської сільської ради, Романобалківського старостинського округу, Мигіївського аграрного коледжу, ТОВ «Зелена черепаха», Первомайського та Лисогірських лісництв філії «Південний лісовий офіс» СДГП «Ліси України», НПП «Бузький Гард», ГО «Українська природоохоронна група», БО «Фонд природи України», Інституту ботаніки НАН України.

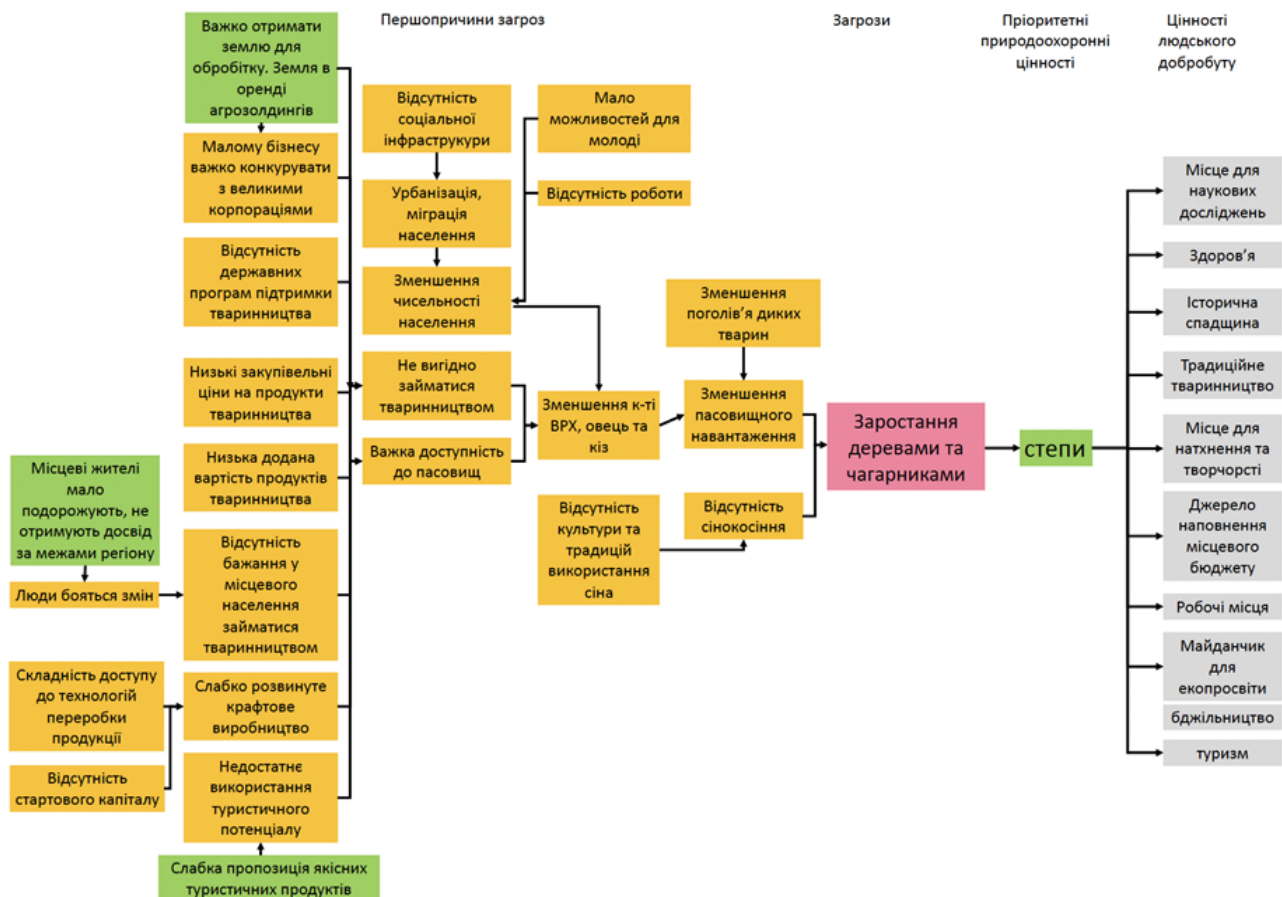
У м. Південноукраїнськ кількість учасників становила 26 осіб. Серед них співробітники Південноукраїнської міської ради, Костянтинівського старостинського округу, Прибузької сільської ради, Богданівського старостинського округу, ФОП Грицевич, ГО «Кентавр», КП «Богданівка», Вознесенького та Арбузинського лісництв філії «Південний лісовий офіс» СДГП «Ліси України», НПП «Бузький Гард», ГО «Українська природоохоронна група», БО «Фонд природи України», Інституту ботаніки НАН України, фермери-одноосібники.

За результатами зустрічей із заінтересованими сторонами розроблено ситуаційну модель та теорія змін щодо покращення управління степовими ділянками парку.

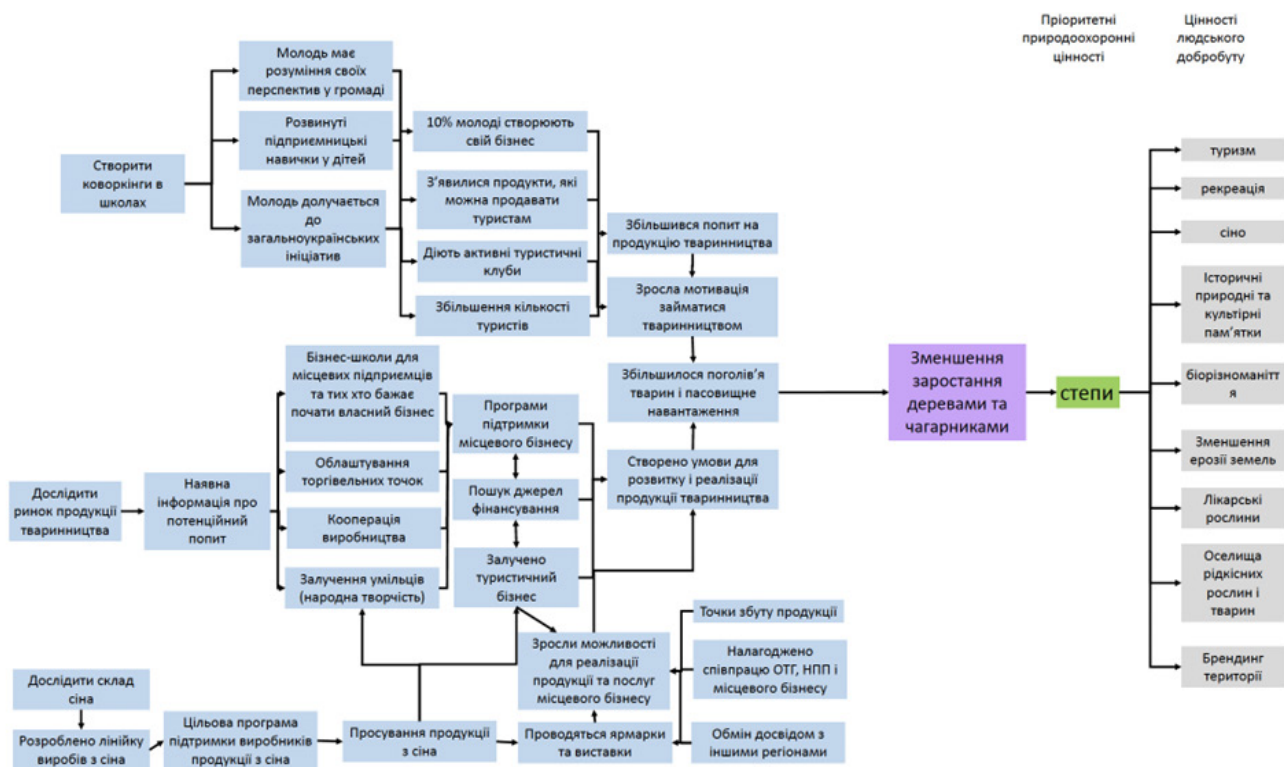

Семінар-сесія у с. Мигія, 18.11.2025.

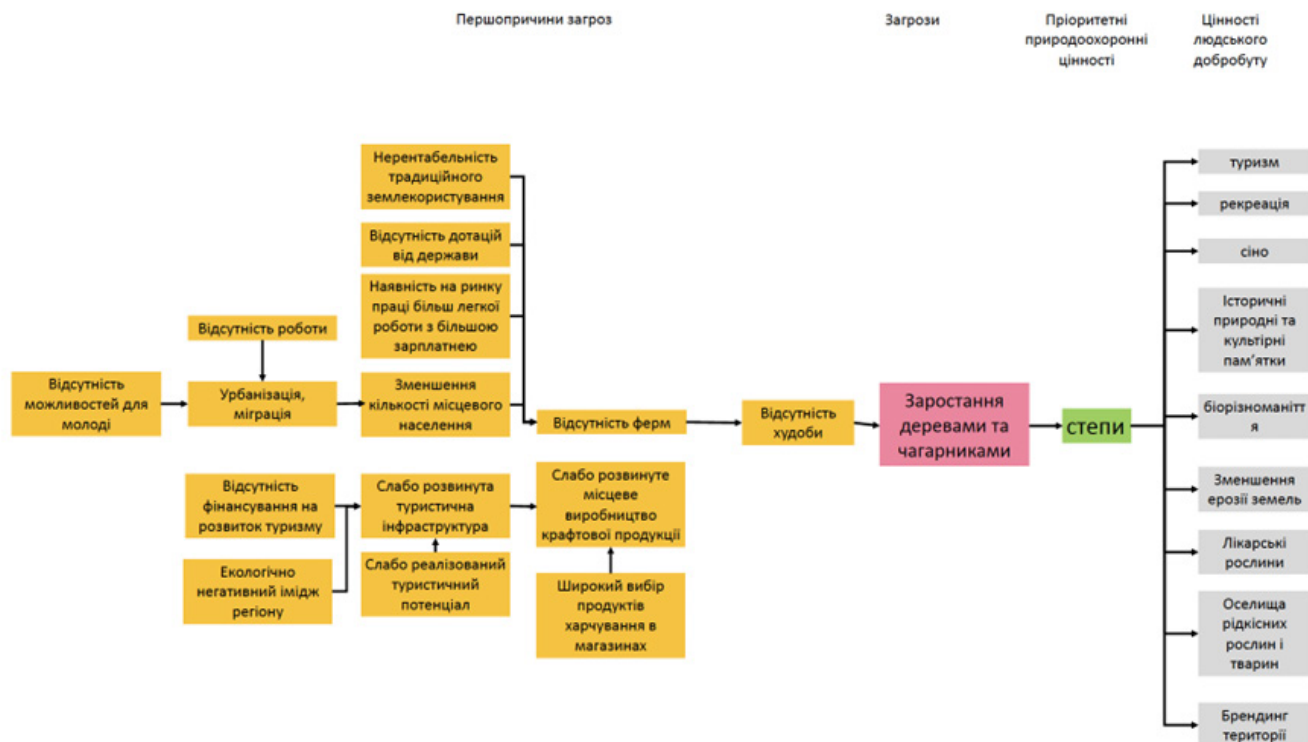
Виконані роботи з розробки плану дій для одного обраного виду/біотопу як прикладу управління відповідно до Посібника зі створення плану дій для видів та біотопів, а саме E1.2 Perennial calcareous grassland and basic steppes / Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи.

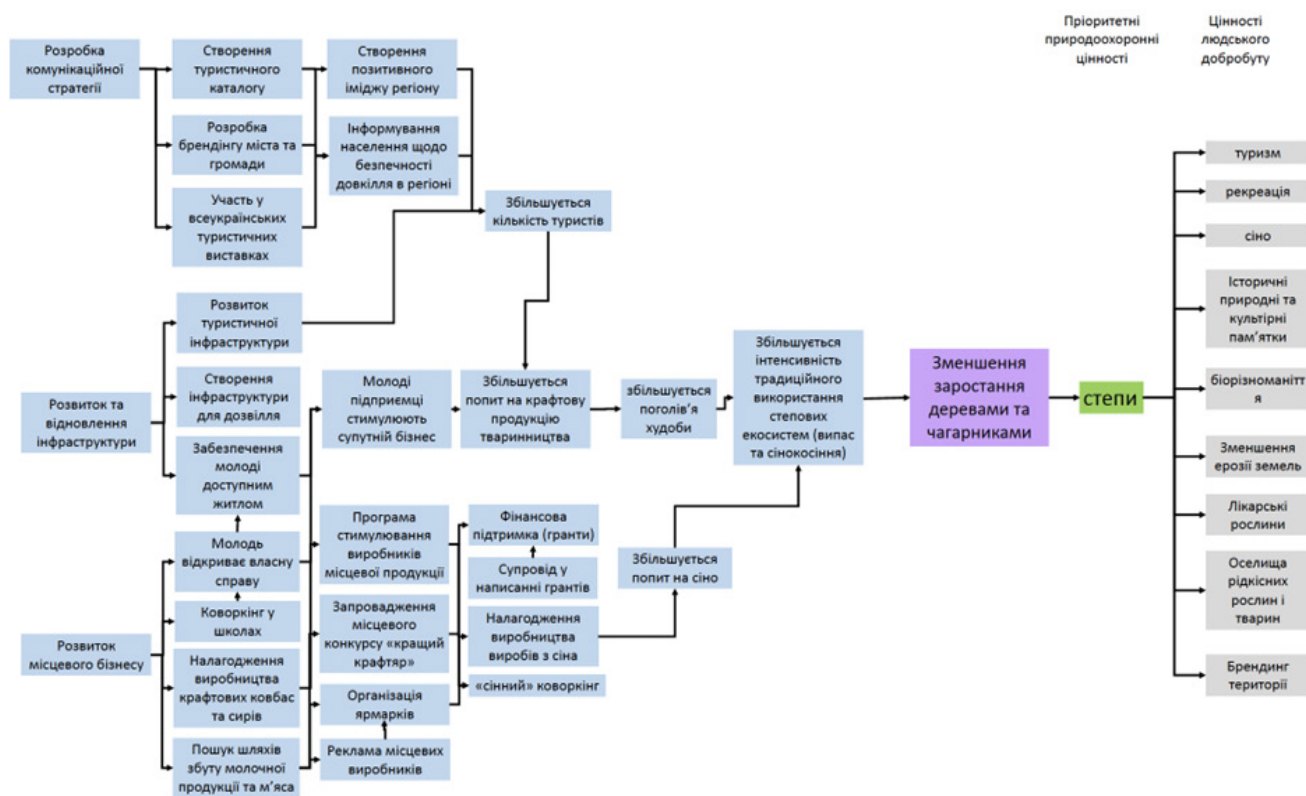
Ситуаційна модель щодо стану степових екосистем НПП «Бузький Гард», розроблена за результатами зустрічі із заінтересованими сторонами у с. Мигія 18.11.2025.

Теорія змін щодо покращення управління степовими ділянками НПП «Бузький Гард» за результатами зустрічі із заінтересованими сторонами у с. Мигія 18.11.2025.

Ситуаційна модель щодо стану степових екосистем НПП «Бузький Гард», розроблена за результатами зустрічі із заінтересованими сторонами у м. Південноукраїнськ 19.11.2025.

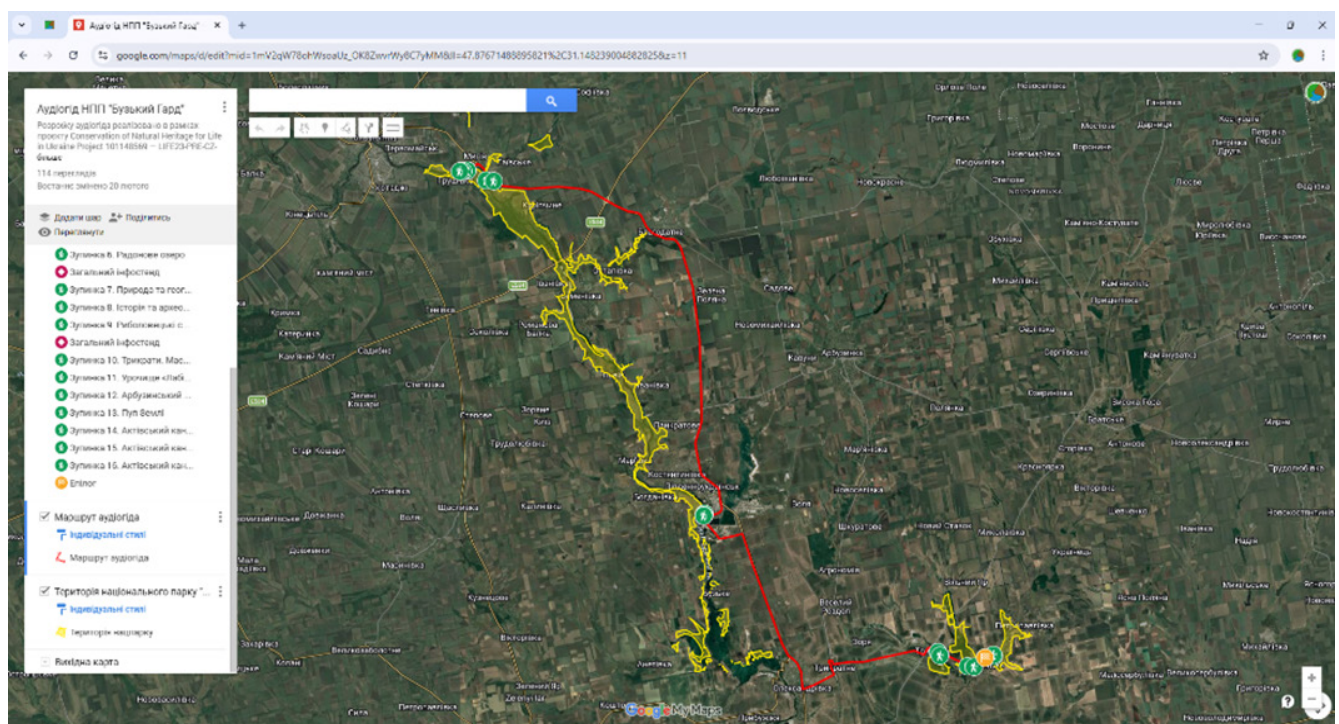
Теорія змін щодо покращення управління степовими ділянками НПП «Бузький Гард» за результатами зустрічі із заінтересованими сторонами у м. Південноукраїнськ 19.11.2025.

ОСВІТНІЙ ТА ПРОСВІТНИЦЬКИЙ КОМПОНЕНТ

Наразі існує значна потреба у створенні високоякісного інформаційного контенту, присвяченого степам, зокрема документального кіно, тематичних теле- та радіопроектів, подкастів, ютуб-каналів тощо. Також є необхідність у якісній науково-популярній літературі, яка б відображала багатство українських степів у доступній для широкого загалу формі, і просуванні її на вітчизняний ринок. У ході виконання проекту було прийнято рішення щодо необхідності створення аудіогіду, присвяченого зокрема степовим територіям в межах НПП «Бузький Гард».

В ході робіт з підготовки аудіогіду виконані такі заходи:

- визначення типу, протяжності маршруту;
- оцінка веб-сайту НПП, оновлення веб-сайту, адаптація до смартфона та планшета, підготовка англійськомовної версії сторінок;
- розроблення сторінки аудіогіда на сайті НПП;
- встановлення QR-кодів;
- підготовка та редагування текстів українською та англійською мовами;
- вибір виконавців;
- озвучування аудіотреків;
- виготовлення та встановлення інформаційних знаків;
- розробка плану промо-кампанії для аудіогіда НПП «Бузький Гард».

АУДИОГІД

по національному парку «Бузький Гард»
Audio guide to the Buzkiy Gard National Park

Ми перебуваємо на території національного природного парку «Бузький Гард». Це місце створено для того, щоб зберегти серце Південного Буру – оксамитове беріг, степові простори, ліси та різноманітні представники фауни, які знаходяться тут природно. Цей аудіогід створено для самостійного та глибокого знайомства з територією та окрешами, найбільш унікальними об'єктами.

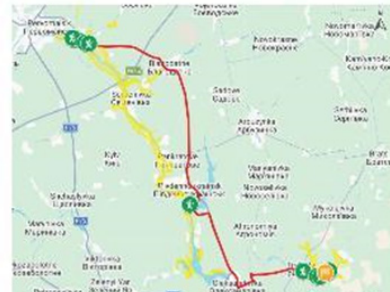
У вихідній точці маршруту національного парку «Бузький Гард» нас чекають 5 зупинок. Кожна має свій характер, частково відокремлено. Загальний шлях, який ви пройдете, становить 50 км, хоча реально розширюється, як тільки ви розташовані на маршруті. Усі зупинки мають інформаційні таблички, де ви можете отримати більше інформації про природу та історію парку. Ми рекомендуємо вам використовувати маршрут, який ми підготували для вас. Він складається з кількох етапів: 1. Зупинка 1. Зупинка 2. Зупинка 3. Зупинка 4. Зупинка 5. На кожній зупинці ви можете отримати більше інформації про природу, історію та географію парку. Для кожної зупинки ми підготували аудіогід, який ви можете використовувати. Також ми підготували маршрут, який ви можете використовувати.

Аудіогід Audio guide

Аудіогід Audio guide

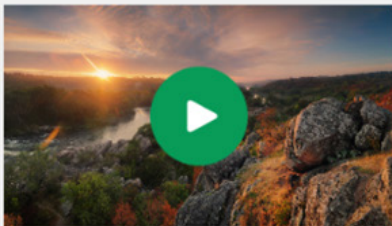

We are in the territory of the national nature park «Buzkiy Gard». This place was created to preserve the heart of the Southern Bug – velvet shore, steppe expanses, forests and rare representatives of the fauna that had shelter here. This audiotour is designed for independent and deeper acquaintance with the territory and individual, most unique objects.

During the journey through the Buzkiy Gard National Nature Park, you will encounter 5 stops. Each one has its own character, although they are not completely separated. The total route, which you will travel, is 50 km, although it actually expands as you move along the route. At all stops, there are information boards, where you can get more information about the nature and history of the park. We recommend you to use the route, which we prepared for you. It consists of several stages: 1. Stop 1. Stop 2. Stop 3. Stop 4. Stop 5. At each stop, you can get more information about the nature, history and geography of the park. For each stop, we prepared an audio guide, which you can use. We also prepared a route, which you can use.

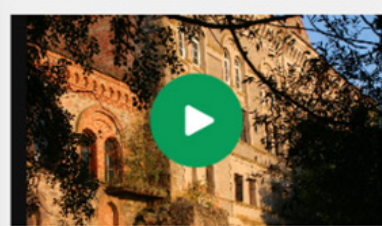

Conservation of Natural Heritage for Life in Ukraine Project / 0114050 - LE23-PRCZ-CONV-01 / 1. Ukraine - 1.1-2023-01-01

Інтро

Бузький Гард – місце, де річка пам'ятає все

Зупинка 1

Мигійська ГЕС (колишній Великий млин Скаржинських)

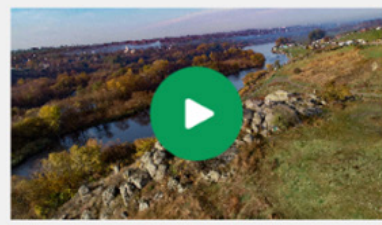
Зупинка 2

Малий млин Скаржинських

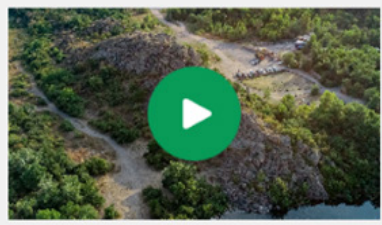
Зупинка 3

Компанійський поріг

Зупинка 4

Компанійська скеля

Зупинка 5

Протичанська скеля

ПЛАН ЗАХОДІВ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОЄКТУ ТА ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА БІОРИЗНОМАНІТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «БУЗЬКИЙ ГАРД»

за проєктом «Збереження природної спадщини для Life в Україні», акронім ConNaturLIFE Ukraine, (101148569 — LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Україна)

НАЗВА ЗАХОДУ	ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ (ІНДИКАТОР)	СТРОКИ ВИКОНАННЯ У РОЗРІЗІ РОКІВ (ВІДМІТИТИ ВІДПОВІДНІ МІСЯЦІ)					ГОЛОВНІ ВИКОНАВЦІ
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8
П'ЯТИРІЧНИЙ ПЛАН							
Проведення наукових досліджень і спостережень за станом цільових ділянок	Х						Х
Проведення ботанічних та зоологічних спостережень на цільових ділянках	Проведені дослідження, звіт	2026	2027	2028	2029	2030	НПП, науковий куратор
Моніторинг постійних пробних площ	Щорічний звіт	2026	2027	2028	2029	2030	НПП
ГІС-картографування	Щорічне уточнення полігонів	2026	2027	2028	2029	2030	НПП
Придбання наукового обладнання	Наявність обладнання	2026	2027	2028	2029	2030	НПП, науковий куратор
Оприлюднення результатів проєкту на семінарах, конференціях	Підтверджена участь	2026	2027	2028	2029	2030	НПП, науковий куратор
Участь в міжнародних наукових та науково-технічних заходах по відновленню степів	Підтверджена участь	2026	2027	2028	2029	2030	НПП, науковий куратор
Збереження та відтворення природних степових комплексів	Х						Х
Систематичне скошування в місцях заростання степів чагарниками	Збереження степових біотопів	2026 6-8	2027 6-8	2028 6-8	2029 6-8	2030 6-8	НПП
Влаштування протипожежних прокосів	Щорічне викошування протипожежних прокосів	2026 6-8	2027 6-8	2028 6-8	2029 6-8	2030 6-8	НПП
Систематичне скошування в місцях заростання степів чагарниками	Збереження степових біотопів	2026 3-4, 10-12	2027 3-4, 10-12	2028 3-4, 10-12	2029 3-4, 10-12	2030 3-4, 10-12	
Виявлення та ліквідація осередків інвазійних видів рослин	Збереження лучних та степових біотопів	2026 3-4, 10-12	2027 3-4, 10-12	2028 3-4, 10-12	2029 3-4, 10-12	2030 3-4, 10-12	НПП
Організація регульованого випасу	Збереження лучних та степових біотопів	2026 3-11	2027 3-11	2028 3-11	2029 3-11	2030 3-11	НПП, власники худоби
Матеріально-технічне забезпечення:							
- придбання квадрокоптерів	Наявність діючих квадрокоптерів	2026	2027	-	-	-	НПП
- придбання тракторів	Наявність і функціонування тракторів	2026					НПП
- придбання навісного обладнання для прокосів і корчування	Наявність і функціонування обладнання	2026					НПП
- придбання запчастин та витратних матеріалів	Наявність інвентарю та запасів матеріалів	2026	2027	2028	2029	2030	НПП

НАЗВА ЗАХОДУ	ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ (ІНДИКАТОР)	СТРОКИ ВИКОНАННЯ У РОЗРІЗІ РОКІВ (ВІДМІТИТИ ВІДПОВІДНІ МІСЯЦІ)					ГОЛОВНІ ВИКОНАВЦІ
		1	2	3	4	5	
Еколого-освітні заходи та акції	Х						Х
Організація та проведення еколого-освітніх заходів на базі навчальних закладів	Виконання щорічного плану заходів	2026	2027	2028	2029	2030	НПП
Проведення семінарів, навчань з працівниками НПП	Проведені семінари, навчання щодо збереження степових біотопів	2026	2027	2028	2029	2030	НПП
Проведення координаційних семінарів з заінтересованими сторонами	Проведені семінари, навчання щодо збереження степових біотопів	2026	2027	2028	2029	2030	НПП, заінтересовані сторони
Забезпечення функціонування офіційного сайту НПП, сторінок в соціальних мережах	Діючий сайт, сторінок в соціальних мережах	2026	2027	2028	2029	2030	НПП
Разом за планом заходів	Х						Х
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН							
Проведення наукових досліджень і спостережень за станом цільових ділянок	Х						Х
Проведення ботанічних та зоологічних спостережень на перспективних ділянках	Проведені дослідження, звіт	2026	2027	2028	2029	2030	НПП, науковий куратор
Визначення параметрів цільових перспективних ділянок	Заключний звіт	2026	2027	-	-	-	НПП, науковий куратор
ГІС-картографування	Визначення полігонів	2026	2027	-	-	-	НПП
Підготовка заявок на отримання грантів щодо міжнародних науково-технічних заходах по відновленню степів	Подані заявки	2026	2027	2028	2029	2030	НПП, науковий куратор
Збереження та відтворення природних степових комплексів	Х						Х
Визначення технологій відновлення степових ділянок	Визначена технологія	2026	2027	-	-	-	НПП
Визначення потреб матеріально-технічного забезпечення	Визначені потреби МТЗ	2026	2027	-	-	-	НПП
Еколого-освітні заходи та акції	Х						Х
Проведення координаційних семінарів з заінтересованими сторонами	Проведені семінари, навчання щодо збереження степових біотопів	-	-	-	2029	2030	НПП, заінтересовані сторони
Разом за планом заходів	Х						Х